TAB, HÅB OG KÆRLIGHED

Med Skolen i Biografen 2025/2026

Skabt med støtte fra: DET DANSKE FILMINSTITUT

Forord af:

FORORD

Hvert år oplever mere end 220.000 danskere at miste et af de mennesker, som de holdt allermest af. Dertil kommer at flere hundrede tusinde danskere er nærmeste pårørende til et livstruende sygt familiemedlem. Da flere og flere danskere får livstruende sygdomme, og lever længere og længere, og da lægerne er blevet bedre til at behandle os – vil flere og flere pårørende leve med ventesorg - ofte i en årrække. Ventesorg er den sorg, man kan opleve forud for et dødsfald i takt med at sygdommen skrider frem og den syge forandrer sig mere og mere fysisk og måske også kognitivt.

I Børn, Unge & Sorg som er den del af Det Nationale Sorgcenter, møder vi hver dag børn og unge, som lever med syge forældre/søskende eller hvor en far, mor, søster eller bror er døde. Vi ved, at sorg ser forskellig ud – og at man aldrig sørger forkert. Vi ved også, at håb og kærlighed kan leve side om side med tab.

Kortfilmprogrammet "Tab, håb og kærlighed" kredser på forskellig vis om sorgens mange ansigter – fra tabet af et nært menneske, over livet som pårørende, til det at finde styrke, trøst eller håb i det, der synes meningsløst. Filmene skaber rum for refleksion og samtale, og i samspil med det tilhørende undervisningsmateriale inviteres eleverne til at tale om sygdom, tab, død, sorg, kærlighed og håb. Temaer som er og bliver en naturlig del af livet. Og derfor vigtigt vi kan tale om.

Vi håber, at filmene giver plads til både tårer og latter. Til både betydningsfulde samtaler og til indsigt i, at håb og kærlighed ikke forsvinder med døden – men at de ændrer form.

Det Nationale Sorgcenter

AF PREBEN ENGELBREKT
STIFTER OG DIREKTØR,
DET NATIONALE SORGCENTER

OM UNDERVISNINGSMATERIALET

Dette undervisningsmateriale tager udgangspunkt i kortfilmpakken "Tab, håb og kærlighed".

Pakken består af fem kortfilm, der alle har været en del af konkurrenceprogrammet på OFF – Odense International Film Festival, Danmarks internationale, Oscar-, EFA-, BAFTA- og Robertkvalificerende kortfilmfestival. OFF finder sted i Odense, som hvert år i uge 35 forvandles til et filmmekka med besøgende filmskabere fra hele verden, prestigefyldte priser og et hav af spændende programmer for filmelskere i alle aldre.

OFF hylder kortfilmen, og vi er derfor glade for at kunne tilbyde unge muligheden for at dykke ned i genrens mange former.

TAB, HÅB OG KÆRLIGHED

"Tab, håb og kærlighed" indgår i programmet for skoleåret 2025/2026 for skolebioordningen Med skolen i Biografen. Filmene er meget forskellige i deres udtryk, og de kommer vidt omkring, men de berører på hver deres måde emner, som ligger inden for årets tema. De udvalgte film handler om sorg, vrede og fortvivlelse, men også om håb, trøst og humor.

PROGRAMMET

Programmet indledes med "Jordbærsmør", der er et skarpt portræt af det tab, der opstår, når en ældre person udvikler demens og ikke længere er til stede på samme måde som tidligere. Det er hårdt for både den demensramte og de pårørende. Oscar-vinderen "Helium" fortæller dernæst den smukke historie om den alvorligt syge dreng Alfred og hans ven Enzo, som skaber både håb og trøst med sin fantasiverden. I "Sort som Iris" skal en ung pige komme videre i sit liv efter sin fars død, hvilket kræver en masse kampe, bl.a. med samuraisværd, men kærligheden sejrer måske til sidst. I "Den som ingen andre ser" møder vi en anden syg far, og filmen undersøger bl.a., hvordan man mon vil reagere, hvis ens familie rammes af alvorlig sygdom: Kommer vi i konflikt med hinanden, eller finder vi løsninger sammen? Materialets sidste film "The Fly" har en tragisk handling, men latteren presser sig på, for nogle gange må man grine af, hvordan selv de bedste planer i livet kan gå i vasken.

H. C. ANDERSEN

I år er det 150 år siden, at vores nationaldigter H. C. Andersen døde, og det har vi valgt at markere. Andersen skrev om mange ting, men tab, håb og kærlighed er centrale temaer i hans forfatterskab, og derfor har vi tilføjet ét af hans eventyr til hver film som en slags perspektivering. Vi håber, at filmene og eventyrene vil kaste nyt lys over hinanden, og at det dermed vil give jer lyst til at læse endnu flere af Andersens historier.

OM FILMANALYSE

Når I skal analysere en film, skal I undersøge, hvordan filmen fremstiller sit tema, og hvilket budskab filmen vil sende med dette tema. I skal analysere filmens handling, karakterer, dramaturgi og brug af filmiske virkemidler.

OM KORTFILMGENREN

Kortfilm har ikke meget tid til at fortælle sin historie og må derfor skære alt overflødigt fedt fra. Vi kender ikke karakterernes baggrund, ofte ikke deres navne, og vi dumper tit direkte ned i den situation, hvor konflikterne allerede er i gang.

Kortfilm stiller derfor ekstra store krav til jer som aktive tilskuere. I må følge med fra start til slut og udfylde de huller, som instruktøren efterlader.

En kortfilm minder på den måde lidt om en novelle. Begge dele er korte, så der er en masse, vi som læsere eller tilskuere selv skal tænke os til og føle. Alt det, vi selv tænker og føler, når vi ser filmen, hører med til analysen og fortolkningen af kortfilmen.

VÆRKTØJSKASSE

PSSSST!
Inden I løser opgaver, så læs lige om de forskellige virkemidler.

DE 7 PARAMETRE

Richard Raskin er filmforsker. Han har udviklet syv parametre, der beskriver, hvad en god kortfilm er opbygget af. Et 'parameter' er her et særligt kendetegn, som I kan bruge, når I analyserer en kortfilm. Når I analyserer en kortfilm, er det en god idé at bruge de syv parametre. Så vil jeres undersøgelse af kortfilmen nemlig føre jer ned under overfladen på filmen.

1 PERSONFOKUS

Det skal være tydeligt for tilskueren, hvis historie, der bliver fortalt i filmen.

Hovedkarakteren er aktiv.

2 KAUSALITET OG VALG

Filmens begivenheder skal hænge logisk sammen, så en handling i filmen er årsag til den næste.

Hovedkarakteren er i en situation, hvor han eller hun skal foretage et valg eller en beslutning.

3 KONSEKVENS OG OVERRASKELSE

Filmens personer opfører sig på samme måde hele tiden. Fx opfører en mobber sig konsekvent som en mobber.

Men personerne må gerne gøre noget overraskende på et tidspunkt, så tilskueren ikke keder sig.

4 BILLEDE OG LYD

Filmen har et specielt visuelt udtryk og en særlig stil.

Filmen har lagt vægt på lydsiden.

Filmens lydside er med til at fortælle historien.

5 PERSONER OG REKVISITTER

Personerne i filmen skal både have et ydre og et indre liv (følelser, tanker).

Personerne bruger aktivt rekvisitter.

6 ENKELTHED OG DYBDE

Filmen foregår i få settings (miljøer) og med få personer.

Historien må ikke være for indviklet.

Men historien skal også have en dybere mening.

7 SLUTNING OG HELHED

Filmen viser tydeligt, at den er slut nu.

Tilskueren må ikke føle sig snydt, når filmen slutter.

BERETTERMODELLEN

Berettermodellen er en analysemodel. Den giver overblik over historiens forløb og spændingsopbygningen i en film.

Læs mere om berettermodellen her:
https://filmcentralen.dk/gymnasiet/filmsprog/berettermodellen

FILMISKE VIRKEMIDLER

De filmiske virkemidler er filmens æstetik. Det er måden, billederne og lyden bruges, dvs. filmens udtryk. De filmiske virkemidler er med til at fortælle historien og skabe stemning og spænding i en film.

Læs mere om de filmiske virkemidler her:
https://filmcentralen.dk/gymnasiet/filmsprog/filmiske-virkemidler

JORDBÆRSMØR

Af Anne Van Deurs (2022)

SYNOPSIS

En kvinde spiser morgenmad sammen med sin demente far. Da hun forsøger at få ham til at løse en simpel opgave, konfronteres hun med sygdommens konsekvenser.

CREDITS

Genre: Fiktion
Produktionsland og år: Danmark, 2022
Instruktion: Anne van Deurs
Længde: 4 min.
OFF-år: Filmen blev vist på OFF23

OPGAVER TIL JORDBÆRSMØR

MÅL

I skal:

- Bruge et udvalg af De 7 parametre for den gode kortfilm
- Analysere brugen af udvalgte filmiske virkemidler og fortolke filmen
- Lave personkarakteristik af datteren
- Perspektivere filmen til H. C. Andersens forfatterskab

PRÆSENTATION

Jeres analyse skal kunne præsenteres for andre. Fx i en PowerPoint eller et andet program. Tag skærmbilleder og indsæt dem i jeres præsentation. Billederne skal bruges som dokumentation for jeres iagttagelser og pointer.

1 — BAGGRUNDSVIDEN OM DEMENS

På www.sundhed.dk kan man læse om demens, som er en tilstand, hvor hjernens mentale funktioner er svækkede. Risikoen for at få demens stiger med alderen, men demens skyldes forskellige sygdomme, og det er altså ikke noget, som alle gamle mennesker udvikler.

Ifølge sundhed.dk er typiske symptomer på demens:

- Problemer med hukommelsen
- Nedsat initiativ og handlekraft
- Problemer med at finde ord og benævne ting
- Problemer med at finde vej (påvirket stedsans)
- Problemer med at håndtere tal og regne
- Nedsat overblik
- Problemer med at huske navne
- Ændringer i personlighed og forringet situationsfornemmelse

Når I ser "Jordbærsmør", så overvej hvilke symptomer faderen udviser.

2 — ANALYSE UD FRA UDVALGTE PARAMETRE

Læs om Raskins 7 Parametre her.

Analysér filmen ved hjælp af fokus på følgende parametre:

1 PERSONFOKUS

Det skal være tydeligt for tilskueren, hvis historie, der bliver fortalt i filmen.

Hovedkarakteren er aktiv.

3 KONSEKVENS OG OVERRASKELSE

Filmens personer opfører sig på samme måde hele tiden. Fx opfører en mobber sig konsekvent som en mobber.

Men personerne må gerne gøre noget overraskende på et tidspunkt, så tilskueren ikke keder sig.

5 PERSONER OG REKVISITTER

Personerne i filmen skal både have et ydre og et indre liv (følelser, tanker).

Personerne bruger aktivt rekvisitter.

a. Er det tydeligt, hvis historie filmen fortæller? Er der flere muligheder? I så fald hvilke?

b. Gør én eller flere af personerne noget overraskende på et tidspunkt i filmen, og hvilken effekt har det?

c. Bliver der anvendt rekvisitter i filmen, som er vigtige for plottet?

3 — VIRKEMIDLER OG FORTOLKNING

a. I åbningssekvensen står datteren og kigger ud ad et vindue. Hvilke følelser udtrykker hun, da hun kigger ud ad vinduet, og hvordan passer det til tonen i hendes stemme, da hun kort efter indleder en samtale med sin far?

b. Hvad ønsker datteren at opnå, da hun beder ham om at åbne glasset med syltetøj?

c. Hvorfor reagerer faderen så voldsomt, da han forsøger at åbne marmeladen?

d. Hvordan skal vi forstå øjeblikket, hvor faderen holder datterens ansigt i sin hånd (3:05-3:23 / https://vimeo.com/1081784362/c6d191b018)?

e. Filmen har et relativt lavt klippetempo, hvilken effekt har det?

f. Filmen giver tid til relativt mange stille sekvenser, i forhold til hvor kort den er, hvorfor er stilheden i disse sekvenser så vigtig?

g. Datteren fortsætter med at tale, efter at skærmen er blevet sort, og rulleteksterne dukker op. Hvad symboliserer det?

h. Filmen er kortfattet og ret trist. Kan man alligevel pege på, at den formidler noget positivt?

4 — PERSONKARAKTERISTIK / INTERVIEW

Lav i grupper 5-10 spørgsmål til datteren.
Det kunne fx være "Hvordan har du det?" eller "Bor din far alene eller på plejehjem?"

Byt med en anden gruppe og forsøg at besvare spørgsmålene, så godt som I kan.
Lav ud fra filmen og jeres svar en detaljeret personkarakteristik af datteren.

Hvis man ønsker at udvide arbejdsformen, kan grupperne bagefter mødes parvis og interviewe hinanden.

5 — H. C. ANDERSEN

Hvis man ønsker at lave en perspektivering til H. C. Andersens forfatterskab, så kan man kigge på historien "Det Gamle Hus", der både tematiserer, hvordan det er at blive gammel og pludselig virke sær og ensom, og at ældre mennesker kan rumme en masse viden og erfaring, som vi andre kan have brug for. Historien har desuden et klart forgængelighedsmotiv, som passer fint ind årets generelle tema.

Klik her for at læse historien "Det Gamle Hus".

HELIUM

Af Anders Walther (2014)

SYNOPSIS

Den lille dreng Alfred ligger på hospitalet. Han er dødeligt syg, men får en ny ven, rengøringsassistenten Enzo, der beskriver en magisk fantasiverden, som Alfred drømmer sig ind i. Kan Enzos fantasiverden hjælpe Alfred med at få håbet tilbage, eller fylder Enzo ham bare med løgnehistorier?

CREDITS

Genre: Fiktion
Produktionsland og år: Danmark, 2014
Instruktion: Anders Walther
Længde: 23 min.
OFF-år: Filmen blev vist på OFF14

OPGAVER TIL HELIUM

MÅL

I skal:

- Redegøre for filmens dramaturgi (https://filmcentralen.dk/gymnasiet/filmsprog/filmens-dramaturgi)
- Bruge et udvalg af De 7 parametre for den gode kortfilm
- Lave personkarakteristikker af Enzo og Alfred
- Analysere brugen af udvalgte filmiske virkemidler og fortolke filmen
- Diskuterer værdien af eventyr og historier
- Perspektivere filmen til H. C. Andersens forfatterskab

PRÆSENTATION

Jeres analyse skal kunne præsenteres for andre. Fx i en PowerPoint eller et andet program. Tag skærmbilleder og indsæt dem i jeres præsentation. Billederne skal bruges som dokumentation for jeres iagttagelser og pointer.

1 — DRAMATURGI

Løs opgaven i 2-mandsgrupper.

a. Brug berettermodellen (https://filmcentralen.dk/gymnasiet/filmsprog/berettermodellen) til at analysere dramaturgien i "Helium".

b. Sammenlign jeres berettermodel med en anden gruppe. Hvis I er uenige, så undersøg hvorfor.

c. Diskutér hvorfor det kan være effektivt at fortælle historier på en måde, der minder om berettermodellen.

2 — ANALYSE UD FRA UDVALGTE PARAMETRE

Læs om Raskins 7 Parametre her.

Analysér filmen ved hjælp af fokus på følgende parametre:

4
BILLEDE OG LYD

Filmen har et specielt visuelt udtryk og en særlig stil.

Filmen har lagt vægt på lydsiden.

Filmens lydside er med til at fortælle historien.

5
PERSONER OG REKVISITTER

Personerne i filmen skal både have et ydre og et indre liv (følelser, tanker).

Personerne bruger aktivt rekvisitter.

7
SLUTNING OG HELHED

Filmen viser tydeligt, at den er slut nu.

Tilskueren må ikke føle sig snydt, når filmen slutter.

a. Har filmen et specielt visuelt udtryk?
Passer det visuelle udtryk til filmens indhold?

b. Bliver der anvendt rekvisitter i filmen,
som er vigtige for filmens plot?

c. Viser filmens udtoning, at filmen nu tydeligvis er slut?
Hvordan hænger udtoning og anslag sammen med resten af filmen?

3 — PERSONKARAKTERISTIKKER

Lav personkarakteristikker af Enzo og Alfred.

a. Beskriv deres ydre karaktertræk, deres udseende, handlinger og historie, som de fremstilles i filmen, herunder deres forhold til hinanden og sygeplejersken.

b. Beskriv deres indre karaktertræk, væremåde, følelser og adfærd, som de fremstilles i filmen.

LAV EN COLLAGE

I skal nu oversætte jeres personkarakteristik til en collage. En collage er et billede, som er dannet af forskellige materialer, og det kan for eksempel være en kombination af tegning, ord/tekst, billeder/fotos og pålimede genstande. Jeres collage skal altså visuelt prøve at rumme så mange af jeres gode pointer fra det tidligere arbejde med teksten som muligt.

Collagen skal indeholde:

- De vigtigste pointer fra jeres personkarakteristikker
- Billeder som understøtter jeres pointer: Det kan være tegninger, fotos, figurer, statistikker eller lignende, men undgå at bruge screenshots fra selve filmen
- Tekst (enkelte ord/sætninger der er vigtige) og centrale citater
- Forskellige materialer

Til sidst kan I lave fernisering i klassen, hvor I præsenterer jeres collager og tankerne bag for hinanden.

4 — VIRKEMIDLER OG FORTOLKNINGER

a. I filmen optræder der to forskellige miljøer, hospitalet og Helium.
Hvad er forskellen på fremstillingen af dem?

b. Hvad får vi at vide om Helium og Heliumekspressen?
Hvordan bliver de beskrevet, og hvad gør Enzo for at dem til at fremstå mere virkelige?

c. Filmen bruger mange nærbilleder (https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedbeskaering). Hvad bliver nærbillederne brugt til i denne film?

d. Filmens lyssætning og musik er generelt blød og rolig. De fleste farver og kameraindstillinger er også meget rolige og "milde".
Hvilken effekt har dette?

e. I eventyr skelnes der ofte mellem "helt" og "hjælper".
Er Enzo helt eller hjælper? Og er det Enzo eller Alfred, der er hovedperson?

f. Rød er en gennemgående farve igennem filmen. Udover ballonhunden, kommer den røde farve til udtryk ved fx: Alfreds fodbold i Helium, den røde saft på Alfreds stue, den røde dør ind til stuen, det røde luftskib, den røde tone i himlen i Helium og mange andre steder. Selv Enzos knallert er rød.

   Hvad betyder denne røde tråd, og hvorfor skifter farveskemaet i retning af en blå tone, da Alfred skifter afdeling?

g. I filmens sidste shot, fylder rød igen meget, fx ser man mange røde ballonhunde i vinduerne. Hvad betyder det?

h. Hvad er det, udover den fantastiske historie om Heliumekspressen, der forbinder Alfred og Enzo?

5 — DISKUSSION: LØGN ELLER HÅB?

I en central scene i filmen (14:26-16:07 / https://vimeo.com/1081784313/f8f247b99c) siger Enzo, at han bare har fyldt Alfred med løgn, men sygeplejersken argumenterer for, at han i stedet for har givet ham håb.

Diskutér i grupper/lav en evt. lille podcast hvor I diskuterer om fiktion, eventyr og historier kan opmuntre og hjælpe folk i nød, eller om det bare er værdiløst pjat. Inddrag begrebet "eskapisme".

6 — H. C. ANDERSEN

Hvis man ønsker at lave en perspektivering til H. C. Andersens forfatterskab, så kan man kigge på eventyret "Den lille Idas Blomster". I eventyret visner Idas blomster, men en ung student og digter trøster hende ved at fortælle, at blomsterne er meget trætte, fordi de har været til bal med alt hendes legetøj hele natten. Denne forklaring accepterer Ida, og hun kan derfor senere i historien begrave dem uden sorg. Eventyret handler dermed både om fantasiens magt og evne til at skabe en anden verden og om årets generelle emne om liv og død.

Klik her for at læse historien "Den Lille Idas Blomster".

SORT SOM IRIS

Af Jonas Risvig (2019)

SYNOPSIS

En pige uden en far. En far, der stadig er i pigens liv, som et spøgelse af kød og blod. En pige og hendes far. En stærk smerte og en rørende afsked.

CREDITS

Genre: Fiktion
Produktionsland og år: Danmark, 2019
Instruktion: Jonas Risvig
Længde: 7 min.
OFF-år: Filmen blev vist på OFF20

OPGAVER TIL SORT SOM IRIS

MÅL

I skal:

- Bruge et udvalg af De 7 parametre for den gode kortfilm
- Lave personkarakteristikker af Iris
- Analysere brugen af udvalgte filmiske virkemidler og fortolke filmen
- Lave en podcast hvor I diskuterer hvorfor det kan være svært at bede om hjælp
- Perspektivere filmen til H. C. Andersens forfatterskab

PRÆSENTATION

Jeres analyse skal kunne præsenteres for andre. Fx i en PowerPoint eller et andet program. Tag skærmbilleder og indsæt dem i jeres præsentation. Billederne skal bruges som dokumentation for jeres iagttagelser og pointer.

1 — BAGGRUNDSVIDEN OM SORG

I 1969 udviklede den schweiziske psykiater Elisabeth Kübler-Ross en model med fem adskilte faser, som man ofte går igennem, når man sørger eller er i sorg. Når I har set "Sort som Iris", så vend tilbage til disse fem faser og diskutér i klassen, om I kan finde nogle af dem eller alle fem i filmen.

1 FORNÆGTELSE

Den første fase er fornægtelse. Her er man i en fase af chok, og man nægter at indse eller acceptere, hvad der er sket.

2 VREDE

Næste fase er vrede, og her kan man føle vrede mod alt og alle, og man kan opleve en stor følelse af uretfærdighed.

3 FORHANDLING

I den tredje fase søger man ofte efter at genvinde kontrollen eller rette op på situationen. Man prøver at forhandle med sig selv eller med andre, højere magter, fx Gud, i et forsøg på at få tingene til at blive, som de var før tabet. Denne fase kaldes forhandling.

4 DEPRESSIV FASE

Den fjerde fase er den depressive fase, hvor man føler en dybere sorg. Man er ked af det, trist og magtesløs.

5 ACCEPT

Den sidste fase er accept. Her begynder man at acceptere det, der er sket, og man kan begynde at genopbygge ens liv uden den tabte person eller ting, selv om man stadig kan savne personen. Man kan sige, at tiden læger alle sår, men at man altid får et ar eller to.

2 — ANALYSE UD FRA UDVALGTE PARAMETRE

Læs om Raskins 7 Parametre her.

Analysér filmen ved hjælp af fokus på følgende parametre:

3
KONSEKVENS OG OVERRASKELSE

Filmens personer opfører sig på samme måde hele tiden. Fx opfører en mobber sig konsekvent som en mobber.

Men personerne må gerne gøre noget overraskende på et tidspunkt, så tilskueren ikke keder sig.

4
BILLEDE OG LYD

Filmen har et specielt visuelt udtryk og en særlig stil.

Filmen har lagt vægt på lydsiden.

Filmens lydside er med til at fortælle historien.

7
SLUTNING OG HELHED

Filmen viser tydeligt, at den er slut nu.

Tilskueren må ikke føle sig snydt, når filmen slutter.

a. Opfører Iris sig på samme måde gennem hele filmen, eller gør hun noget overraskende?

b. På hvilken måde er det med til at fortælle filmens historie, at billed- og lydside ofte ikke passer sammen?

c. I filmens slutning stopper den asynkrone underlægningsmusik, og til sidst hører man kun en vindharpe. Samtidig med har filmen en forholdsvis lang udtoning, som består af én indstilling, som afsluttes med, at kameraet tilter opad.
Hvilken dybere mening kan der ligge i disse valg?

3 — PERSONKARAKTERISTIK

Lav personkarakteristik af Iris.

a. Beskriv hendes ydre karaktertræk, hendes udseende, handlinger og historie, som de fremstilles i filmen, herunder hendes forhold til faderen og socialarbejderen.

b. Beskriv hendes indre karaktertræk, væremåde, følelser og adfærd, som de fremstilles i filmen.

LAV EN COLLAGE

I skal nu oversætte jeres personkarakteristik til en collage. En collage er et billede, som er dannet af forskellige materialer, og det kan for eksempel være en kombination af tegning, ord/tekst, billeder/fotos og pålimede genstande. Jeres collage skal altså visuelt prøve at rumme så mange af jeres gode pointer fra det tidligere arbejde med teksten som muligt.

Collagen skal indeholde:

- De vigtigste pointer fra jeres personkarakteristik af Iris
- Billeder som understøtter jeres pointer: Det kan være tegninger, fotos, figurer, statistikker eller lignende, men undgå at bruge screenshots fra selve filmen
- Tekst (enkelte ord/sætninger der er vigtige) og centrale citater
- Forskellige materialer

Til sidst kan I lave fernisering i klassen, hvor I præsenterer jeres collager og tankerne bag for hinanden.

4 — VIRKEMIDLER OG FORTOLKNING

a. Filmen bruger flittigt asynkron lyd (https://filmcentralen.dk/gymnasiet/filmsprog/synkron-lyd-og-asynkron-lyd), hvor man fx hører en samtale indover en billedside, der viser noget helt andet. Hvilken effekt har det?

b. Filmen bruger primært enten nær/ultranær og total/halvtotal billedbeskæring (https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedbeskaering), kombineret med håndholdt eller kamera på stativ (https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/kamera-paa-stativ-og-haandholdt-kamera).
Hvad er effekten, når der skiftes til ultranær eller håndholdt?

c. Hvordan anvender filmen visuelle virkemidler (f.eks. billedkomposition, farver, lys og skygge) til at skabe stemning og understrege fortællingen?

d. Find eksempler på virkemidler, der signalerer et godt forhold mellem far og datter. Prøv derefter at finde virkemidler, der tyder på et problematisk forhold.

e. "Sort som Iris" er filmet i et format, der hedder 4:3. Find ud af, hvad det er, og forklar hvilken effekt det har i denne film.

f. Hvorfor er Iris så aggressiv overfor manden, der taler med hende?

g. Hvad symboliserer de spøgelsesagtige skikkelser, der indimellem dukker op (typisk når faderen forsvinder), og hvad sker der med dem i slutningen?

h. Hvad sker der mellem Iris og hendes far i scenen, hvor hun kigger ud af vinduet, indtil han lægger hånden på hendes skulder (4:20-4:50 / https://vimeo.com/1081785229/9635f1cb06)?

i. Hvad gennemgår Iris i den efterfølgende scene, hvor hun tilsyneladende går ind til sin fars lig, tager samuraisværdet og går (4:50-5:40 / https://vimeo.com/1081785264/ccedfcbf90)?

j. I filmens afsluttende sekvens (5:48-7:00 / https://vimeo.com/1081785315/958fa12184) sker der ret meget. Hvad betyder de følgende enkeltdele?

    1. Iris tager sværdet med udenfor og stiller sig foran "spøgelserne" (5:48-5:58).

    2. Iris spejler sin fars bevægelser, smiler og løber hen mod spøgelserne (5:58-6:11)

    3. Iris slipper sværdet, tørrer tårer væk, trækker farens jakke tættere om sig og vender sig væk fra kameraet (6:18-6:42)

    4. Iris går væk fra kameraet. Hun kigger tilbage, men fortsætter væk. Musikken stopper og afløses af lyden af en vindharpe. Kameraet tilter opad og kigger mod nattehimlen. Undervejs ses den høje bygning i frøperspektiv. (6:50-7:35)

5 — PODCAST

Lav en podcast, hvor I diskuterer, hvorfor det kan være svært at henvende sig til folk, der er kede af det, og hvorfor det kan være svært at bede om hjælp. Det kan handle om en ven, der har det svært derhjemme eller har kærestesorger. Det kan også handle om det at bede om hjælp i skolen, hvis der er opgaver, som man har svært ved at løse.

5 — H. C. ANDERSEN

Hvis man ønsker at lave en perspektivering til H. C. Andersens forfatterskab, så kan man kigge på eventyret om "Den Lille Pige Med Svovlstikkerne". Denne historie handler bl.a. også om en pige, der har mistet en person, som hun holder af, og begge historier har en udtoning, der måske er lykkelig og rummer håb.

Klik her for at læse historien "Den Lille Pige Med Svovlstikkerne".

DET SOM INGEN ANDRE SER

Af Rasmus Nyholm Schmidt (2024)

SYNOPSIS

En far bor alene med sin teenagedatter. Da han bliver diagnosticeret med en dødelig sygdom, bliver han tvunget til at forholde sig til en uoverskuelig virkelighed.

CREDITS

Genre: Fiktion
Produktionsland og år: Danmark, 2024
Instruktion: Rasmus Nyholm Schmidt
Længde: 24 min.
OFF-år: Filmen blev vist på OFF24

OPGAVER TIL DET SOM INGEN ANDRE SER

MÅL

I skal:

- Fortælle om jeres oplevelse af filmen
- Lave en karakteristik af miljøet i filmen
- Analysere brugen af udvalgte filmiske virkemidler og fortolke filmen
- Perspektivere filmen til H. C. Andersens forfatterskab

PRÆSENTATION

Jeres analyse skal kunne præsenteres for andre. Fx i en PowerPoint eller et andet program. Tag skærmbilleder og indsæt dem i jeres præsentation. Billederne skal bruges som dokumentation for jeres iagttagelser og pointer.

1 — BAGGRUNDSVIDEN OM BØRN OG UNGE I SORG

I 2023 mistede 430 danske teenagere deres mor, og 827 teenagere mistede deres far. Det er sorgfuldt for alle mennesker at miste en forælder, og det kan føles, som om livet går i stykker, men for børn og unge er det naturligvis værre. I Danmark har vi heldigvis Det Nationale Sorgcenter, der blev stiftet i 2000 for at støtte unge mellem 15 og 30 år, der havde mistet en forælder eller søskende, men som nu arbejder for at hjælpe alle sorgramte.

Del jer ind i grupper og gå ind på Sorgcentrets hjemmeside og research, hvad de fortæller om børn og unge i sorg: https://sorgcenter.dk/videnscenter-for-det-nationale-sorgcenter/efterladte-boern-og-teenagere/

FOTOFRISE

Lav derefter en fotofrise på 5-8 billeder ud fra ét af følgende temaer: "Tab", "håb" eller "kærlighed". I bestemmer selv, om billederne skal være realistiske eller mere symbolske. Find billeder på nettet eller tag/brug jeres egne. Sæt jeres billeder ind i en PowerPoint eller et andet program. I kan også vælge at printe billederne og sætte dem op som en frise på et stykke karton. Præsentér til sidst jeres fotofrise for klassen og forklar, hvorfor I har valgt jeres motiver.

2 — SAMTALEKORT

Gruppearbejde. I skal være 4-6 personer i hver gruppe.

Sæt jer i en rundkreds, print og klip oplevelseskortene ud og læg dem i midten med bunden i vejret. Kortene indeholder udsagn, som skal få jer til at sætte ord på jeres oplevelse af filmen. Der kan fx stå "Det gjorde stort indtryk på mig at...".

Træk på skift et kort. Hver person har et minut til at fortælle om sin filmoplevelse med udgangspunkt i kortet. Herefter trækker den næste et nyt kort. Vælg en tidtager, som sikrer, at alle får et minuts taletid. Hvis en person løber tør for fortællestof, skal de øvrige gruppemedlemmer stille uddybende spørgsmål og hjælpe personen til at udfylde sin taletid og sætte ord på sin filmoplevelse.

OPLEVELSESKORT

DET GJORDE STORT INDTRYK PÅ MIG AT...	FADEREN I DATTEREN XXX, SYNES JEG VAR...	EN FØLELSE JEG FIK UNDERVEJS, VAR...
DET MEST BEMÆRKELSESVÆRDIGE FILMISKE VIRKEMIDDEL VAR...	DEN SCENE JEG HUSKER BEDST, ER...	EN VISUEL DETALJE JEG LAGDE MÆRKE TIL, VAR...
KLIMAKS I FILMEN VAR...	EN SAMMENHÆNG JEG SER MELLEM FILMENS HANDLING OG BRUG AF FILMISKE VIRKEMIDLER, ER...	FORHOLDET MELLEM FADEREN OG DATTEREN OPLEVER JEG SOM...
DET OVERRASKEDE MIG AT...	DET VAR SYMBOLSK AT...	KORTFILMENS AFSLUTNING OPFATTER JEG SOM...

3 — MILJØKARAKTERISTIK

a. Hvorfor tøver Jonas med at købe en kjole til sin datter Lucia?

b. Hvilket indtryk får man af det sted Jonas og Lucia bor?
Fx sammenlignet med Sannes hjem.

c. I begyndelsen af filmen (3:42-4:22 / https://vimeo.com/1081785726/18ea1d0370)
er der bl.a. fokus på landskabet og bilen, de kører i. Hvorfor?

d. I forlængelse af ovenstående (4:25-4:37 / https://vimeo.com/1081785772/5127be03da),
dvæler kameraet længe ved faren. Hvorfor?

e. Hvordan forløber ovenstående samtale i bilen? Hvilke virkemidler bruges til at fortælle os om, hvordan far og datter kommunikerer, og hvordan de hver især har det i denne scene?

f. Lav en samlet karakteristik af det fysiske og
psykiske miljø i filmen ud fra jeres iagttagelser.

4 — VIRKEMIDLER OG FORTOLKNING

a. Hvorfor står Jonas i mørke, da Lucia kommer hjem
(5:30-6:00 / https://vimeo.com/1081785793/657f3219ba)?

b. Henover flere scener i midten af filmen (9:30-16:30 / https://vimeo.com/1081785831/ee321bb41b) fylder Jonas' søster, Sanne, ret meget. Hvilken funktion har hun ift. fortælleteknik, og hvordan medvirker hun til at skubbe plottet fremad?

c. Hvad repræsenterer modellen, som faderen bygger, og hvorfor brænder han den?

d. Særligt i åbningsscenen, bliver der brugt mange close-up vinkler (https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/billedbeskaering), hvor man kommer tættere på karakterens ansigt end normalt. Hvilken effekt har det?

e. Mange steder i løbet af filmen, er lyssætningen arrangeret, så lyset kommer fra én side. Det betyder også, at den anden side er præget af skygge. Hvilken effekt har det?

f. Der er en henvisning til Peter Pan cirka midtvejs i filmen
(10:00-10:54 / https://vimeo.com/1081786032/469e39a81c).
Hvad betyder denne reference ift. filmens temaer?

g. I begyndelsen af filmen (0:14-1:00 / https://vimeo.com/1081786090/3ff6d91614),
og flere andre steder, læser Lucia dele af et digt højt.
Hvad handler digtet om, og har det en sammenhæng med filmens temaer?

5 — H. C. ANDERSEN

Hvis man ønsker at lave en perspektivering til H. C. Andersens forfatterskab, så kan man kigge på eventyret "Historien Om En Moder", der også behandler temaerne sorg, fortvivlelse og kærlighed. I eventyret er moderen villig til at gøre alt for at bringe sit barn tilbage fra de dødes rige, men historiens slutning åbner op for store diskussioner.

Klik her for at læse historien "Historien Om En Moder".

THE FLY

Af Olly Williams (2014)

SYNOPSIS

Nerverne er på højkant. Det gælder om at bevare roen, når man er chauffør for en bande, som er ved at røve en bank. Men selv den mest iskolde kriminelle kan bringes i ubalance, når en irriterende flue er på spil og ikke sådan lader sig vifte væk. Kampen mellem mand og bæst kan begynde!

CREDITS

Genre: Fiktion
Produktionsland og år: Storbritannien, 2014
Instruktion: Olly Williams
Længde: 6 min.
OFF-år: Filmen blev vist på OFF15

OPGAVER TIL THE FLY

MÅL

I skal:

- Diskutere filmens genre
- Bruge et udvalg af De 7 parametre for den gode kortfilm
- Analysere brugen af udvalgte filmiske virkemidler og fortolke filmen
- Lave jeres eget soundtrack til filmen
- Perspektivere filmen til H. C. Andersens forfatterskab

PRÆSENTATION

Jeres analyse skal kunne præsenteres for andre. Fx i en PowerPoint eller et andet program. Tag skærmbilleder og indsæt dem i jeres præsentation. Billederne skal bruges som dokumentation for jeres iagttagelser og pointer.

1 — GENRE

De fleste af os kan hurtigt vurdere en genre på film. Vi er ikke i tvivl om, hvorvidt vi fx ser en gyserfilm. Vi kan også sagtens se forskel på en romantisk komedie og krigsfilm. En genre opstår, når en vis mængde film har en række ting til fælles – det, man kalder genrens fællestræk. Man kan sige, at film i den samme genre ligner hinanden: En **krimi** handler om forbrydelser og opklaringen af dem. En **actionfilm** er kendetegnet ved en meget dramatisk og som regel voldelig handling. En **tragedie** er præget af dyb alvor og har en sørgelig handling eller slutning, mens en **komedie** derimod har en morsom, ofte enkel handling beregnet på at få publikum til at le. Og en **tragikomedie** blander det tragiske og det komiske.

Diskutér på klassen hvilken genre "The Fly" tilhører? Og diskutér bagefter, hvorfor det nogle gange kan være rart at grine af ting, som egentlig ikke er særligt sjove.

2 — ANALYSE UD FRA UDVALGTE PARAMETRE

Læs om Raskins 7 Parametre her.

Analysér filmen ved hjælp af fokus på følgende parametre:

2
KAUSALITET OG VALG

Filmens begivenheder skal hænge logisk sammen, så en handling i filmen er årsag til den næste.

Hovedkarakteren er i en situation, hvor han eller hun skal foretage et valg eller en beslutning.

3
KONSEKVENS OG OVERRASKELSE

Filmens personer opfører sig på samme måde hele tiden. Fx opfører en mobber sig konsekvent som en mobber.

Men personerne må gerne gøre noget overraskende på et tidspunkt, så tilskueren ikke keder sig.

6
ENKELTHED OG DYBDE

Filmen foregår i få settings (miljøer) og med få personer.

Historien må ikke være for indviklet.

Men historien skal også have en dybere mening.

a. Er filmens hovedperson i en situation, hvor han skal træffe et afgørende valg? Eller er han i flere valgsituationer?

b. Gør hovedpersonen noget overraskende på et tidspunkt i filmen, eller opfører han sig på den samme måde hele tiden?

c. Filmen foregår i meget få settings og har kun få personer, og handlingen er på overfladen simpel, men har The Fly en dybere mening?

3 — VIRKEMIDLER OG FORTOLKNING

a. Første replik leveres uden billedside (0:00-0:05 / https://vimeo.com/1081785038/3cace64401). Hvilken effekt har det, at dét er seerens første indtryk?

b. Der går relativt lang tid, før vi direkte får bekræftet, at han venter i en flugtbil, men reelt ved man det længe inden. Hvilke signaler medvirker til dette?

c. Knap et minut inde i filmen (0:42-0:45 / https://vimeo.com/1081785016/d5cbc3f883) dukker filmens titel op på skærmen. Hvordan bliver den præsenteret, og hvordan passer det til den stemning, der allerede er etableret?

d. Bortset fra ovenstående og rulleteksterne, er hele filmens lydside synkronlyd (https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/synkron-lyd-og-asynkron-lyd). Hvilken virkning har det. at der ikke er asynkron lyd med?

e. Én af de gennemgående synkrone lyde i filmen er lyden af bilen, der kører i tomgang. Hvad betyder den konstante lyd for filmens stemning?

f. Flere gange vises en kameraindstilling, der bare er et stillestående fokus på døren ind til banken, mens man hører utydelig råben og skrigen. Hvilken funktion har disse klip, og hvordan hjælper de os med at forstå manden i bilen?

g. Hvorfor bliver manden egentlig så forstyrret af fluen?

4 — STORYBOARD

Lav et storyboard til en kortfilm, hvor fx en planlagt præsentation eller noget andet ordinært, men dog genkendeligt, går galt fordi noget løber helt af sporet.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

5 — SOUNDTRACK

Se de første 45 sekunder af filmen igen (https://vimeo.com/1081785058/19e4419dd1), mens du afspiller ét af følgende tre musiknumre:

- Beastie Boys - "Sabotage"
- Sunbörn - "Night Sweats"
- Verdi - "Dies Irae"

På hvilken måde påvirker musikken dit indtryk af scenen?

Lav derefter, parvis, jeres eget soundtrack til kortfilmen på to numre. Numrene skal matche filmen, enten tematisk eller stemningsmæssigt. I skal forklare, hvorfor I har valgt netop disse numre, og hvilke udfordringer, der var forbundet med at konstruere et soundtrack til filmen.

6 — H. C. ANDERSEN

Hvis man ønsker at lave en perspektivering til H. C. Andersens forfatterskab, så kan man kigge på eventyret "Lille Claus Og Store Claus", der ligeledes blander det komiske med det tragiske. Lille Claus er måske nok en munter underhund, men han er også en svindler, og historien rummer både griskhed og druknedød.

Klik her for at læse historien "Lille Claus Og Store Claus".